

1. Teritoriul de bază (*Kerngebiet*)

1.1. Toate demersurile făcute până în prezent de a identifica momentul, locul și expresia materială a gerezii culturii Tei s-au dovedit ineficiente. Și astăzi periodizarea propusă de Valeriu Leahu (1966, 30–46; *Idem*, 1992, 60–72), chiar dacă este contestată de o parte din specialiștii ce se ocupă de secvența preistorică în cauză, constituie încercarea cea mai viabilă de a desluși etapele evoluției culturii.

1.2. „În absența unei stratigrafii care să precizeze poziția tuturor fazelor Tei, cronologia relativă a culturii se întemeiază pe coroborarea unor constatări stratigrafice cu observațiile comparativ-tipologice... Prin utilizarea unei asemenea metode de lucru, faciesul Tei identificat prima dată la Cățelu Nou (București) apare deocamdată drept cea mai arhaică manifestare a culturii (*Ibidem*, 60). Așezări Tei I au fost descoperite în perimetrul orașului București (*Idem*, 1964, 309–321), la Frătești (*Idem*, 1992, 62), Greci (ULANICI, TROHANI, 1979, 10–22), Surlari (LEAHU, TROHANI, 1976, 73–85), Bungetu (CHICIDEANU, 1973, 27–43; *Idem*, 1977, 225–238; *Idem*, 1982, 101–106. Autorul înclină să considere materialele descoperite aici ca fiind expresia fazei de geneză — Bungetu — a culturii Tei, moment care, evident, precede faza Tei — Cățelu Nou.), Costeștii din Vale (*Idem*, 1980, 127–128), Grădiștea (BERCIU, 1956, 496–500), Ulmeni (MORINTZ, 1978, 48), Căscioarele (SÎRBU, DAMIAN, 1992, 11–16). Se poate constata cu ușurință că triburile s-au așezat cu predilecție în partea centrală a Munteniei, atinând și malurile Dunării (fig. 1 a).

1.3. Acest teritoriu va reprezenta, în toate fazele de evoluție a culturii, spațiul intens locuit de comunitățile Tei. Dacă la început așezările erau într-un număr restrâns (cel puțin așa ne apar în lumina cercetărilor efectuate până în prezent), ulterior, în fazele Tei II și Tei III, mai ales în ultima perioadă menționată, a fost documentată o creștere semnificativă (LEAHU, 1966, fig. 2.: Harta așezărilor Tei identificate pe teritoriul orașului București; *Idem*, 1966 a, 205–206; SCHUSTER, 1990, 103–105; etc.). Acest fapt s-a datorat probabil sporului demografic natural, dar mai ales mișcărilor de repliere executate de comunitățile din zona de est (Moștiștea) a ariei de răspândire. Și în etapele finale (fazele IV și V), purtătorii culturii Tei au întemeiat așezări pe malurile râurilor Argeș, Sabar, Colentina, Dâmbovița, Neajlov, Glavacioc, Ilfovățul (LEAHU, 1966, 17–18; *Idem*, 1975, 101 sqq.; *Idem*, 1979, 43–50; *Idem*, 1981, 30 sq.; VESELOVSKI — BUSILĂ, 1967, 93 sqq.; MORINTZ, 1978, 75; etc.).

1.4. Interesantă și deloc de neglijat este și constatarea că același teritoriu a reprezentat spațiul unde s-au manifestat primii purtători ai culturii Glina; de aici au pornit mai târziu spre vest, luând în stăpânire partea de apus a Munteniei și Olteniei până la Porțile de Fier. Se impune totuși un amendament: niciodată

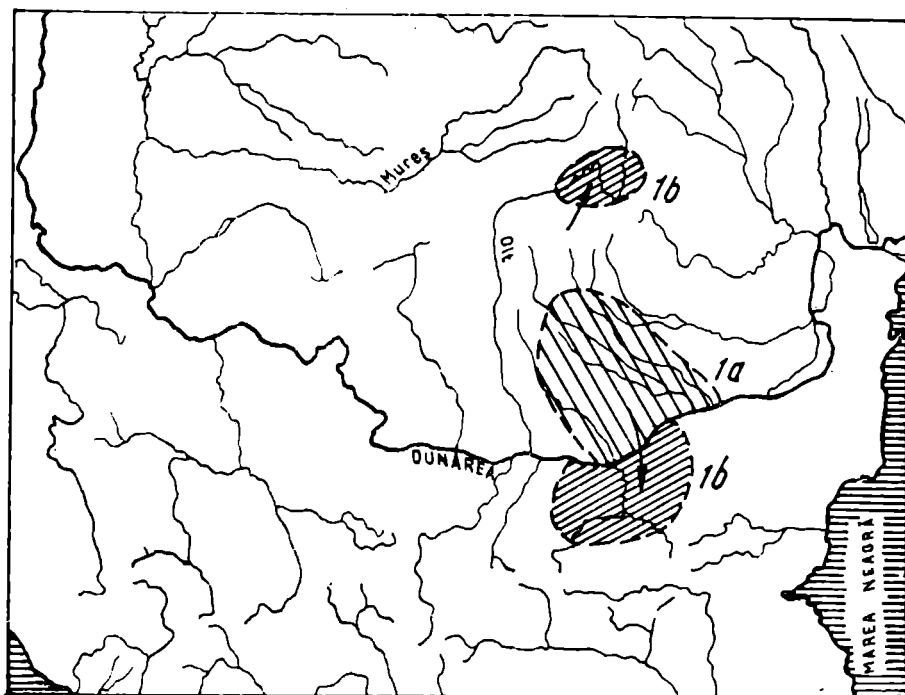

Fig. 1: 1 a. Aria de bază a răspândirii culturii Tei.
1 b. Zonele spre care au roit o parte a comunităților Tei III.

comunitățile Glina nu au atins Dunărea în zona Munteniei (așa cum indică cercetările arheologice actuale); o vor face abia în roirea lor spre vest, dincolo de Olt. Centrul Munteniei a cunoscut, ca și în cazul culturii Tei, toate fazele evoluției culturii Glina (SCHUSTER, 1992, 90 sq.).

2. Granițele ariei de răspândire a culturii Tei (*die Randgebiete*)

2.1. Marginea vestică. „Raritatea frapantă a așezărilor Tei în vest, între Teleorman și Olt, apare firească dacă se are în vedere expansiunea peste Olt a populațiilor de cultură Verbicioara“ (LEAHU, 1966, 25). Concluzia enunțată nu poate fi deocamdată contrazisă, chiar dacă sondajele efectuate la marginea de nord a actualului cimitir al satului Nicolae Titulescu, din județul Olt, au dus la descoperirea unei așezări Tei IV (TROHANI, ZORZOLIU, 1982, p. 68). Nu este exclus ca în unele momente triburile Tei să fi pătruns spre vest, înlăturând sau, dimpotrivă, conviețuind cu comunitățile Verbicioara (alte puncte unde au fost sesizate materiale Tei ne-au fost semnalate și de domnul dr. Marin Nica, căruia îi mulțumim și pe această cale pentru informații).

2.2. Marginea nordică. „Abia în fazele III și IV, triburile culturii Tei au pătruns în zona de dealuri și munte din Muscel și din Dâmbovița, apoi și în Țara Bârsei“ (VULPE, 1976, 565). Descoperirea unor puncte cu vestigii Tei II în jurul orașului Brașov (PROX, 1940, 87 sq.), confirmă această apreciere. Penetrarea unor comunități Tei dincolo de Carpați nu este întâmplătoare, fiind rezultatul unor migrări mai ample, cauzate de tulburările din spațiile estice ale arealului culturii. Probabil, o parte a triburilor ce au fost nevoite să plece din teritoriul dintre Mos-

țiștea și Colentina — Dâmbovița s-au văzut obligate să se îndrepte spre nord (SCHUSTER, 1993, 200). Tot acum, sud-estul Transilvaniei este asaltat și de purtătorii culturii Monteoru.

2.3. Marginea estică

2.3.1 Investigarea intensă, prin săpături și periegeze, a văii Mostiștei a relevat faptul că aceasta a fost locuită de comunitățile Tei numai în primele două faze (MORINTZ, 1978, 48; SCHUSTER, loc cit.) și ca atare nu se mai poate susține că și această fâșie de teren reprezintă aria „statornic locuită de populațiile culturii Tei” (LEAHU, 1966, 23). Așezări aparținând următoarelor etape ale evoluției lipsesc aproape cu desăvârșire. Singurul punct care ar putea face notă discordantă cu cele afirmate este cel de la Lilieci, unde au fost descoperite câteva fragmente ceramice, care, după opinia autorilor (ȘERBĂNESCU, TROIANI, 1978, 38), dovedesc existența în acel loc a unei așezări Tei V. Și cu alt prilej (SCHUSTER, loc cit.) ne exprimăm rezervele în legătură cu respectiva concluzie. În cele ce urmează vom mai reveni asupra acestui subiect.

2.3.2. Ceea ce s-a întâmplat la est de Mostiștea se află și azi, ca și în urmă cu decenii, sub conul de umbră al necunoașterii. „În regiunile extracarpătice și Dobrogea s-a constatat că după dispariția culturilor din perioada de tranziție — Foltești, Cernavodă II, III, nu există dovezi materiale care să fie atribuite așezărilor culturale clasice din bronzul timpuriu și mijlociu. Aceasta nu implică însă existența unui „hiatus cultural” (HARTUCHE, 1980, 127). Se precizează în continuare că „factorul geografic nu constituie cauza lipsei unei populații stabile” (*Ibidem*, 129).

Referitor la aceeași problemă, un alt autor este de părere că „prin prisma relațiilor cu populațiile limitrofe, e mai greu de explicat absența triburilor Tei în părțile de răsărit ale Munteniei — mai departe de Mostiștea spre est” (LEAHU, 1966, 25); mai degrabă „firește în acest caz este să se încerce o explicare a absenței așezărilor Tei în partea de est a Munteniei prin condițiile geografice de aici. Harta răspândirii triburilor Tei,..., sugerează totuși faptul că populațiile acestea, locuind între Carpații sudici, Olt și Dunăre, au evitat regiunile de stepă, propriu-zisă, tărurile prea aride, joase și prea netede, ele căutând, dimpotrivă locuri mai înalte și mai împădurite, terenuri cu un regim hidrografic mai favorabil” (*Ibidem*, 28).

2.3.2 Sărăcia deosebit de frapantă a vestigiilor din perioada amintită constituie una din cele mai greu de explicat fenomene ale preistoriei acestor regiuni. Toate încercările de a umple acest gol material și cultural s-au dovedit până în prezent destul de firave. Cert este că, după o locuire masivă a purtătorilor culturilor neolitice, eneolitice și ale celor ce aparțin epocii de tranziție — în ultimul caz ne referim la prima sa parte, în răstimpul când în centrul și vestul Munteniei și în Oltenia comunitățile culturii Gâlna se afirmă puternic (ROMAN, 1976, 27; MACIHIK, 1991, 10; SCHUSTER, 1992, 90—91) — teritoriile la est de Mostiștea par lipsite de populație. Și tot atât de surprinzătoare este constatarea că, spre sfârșitul bronzului mijlociu și în cel final, spațiul avut în vedere începe să fie locuit de comunitățile Coslogeni și de mixtură etnică și culturală Tei — Coslogeni, așa cum par să indice materialele arheologice descoperite în mai multe puncte între Mostiștea și vestul Munteniei: Chitila — „La Fermă” (BORONEANȚ, 1985, 156 sqq.; *Idem*, 1992, 100—119), Bila — „La Fântână” (cercetări 1990: Vasile Barbu, Traian Popa, Cristian Schuster), Cătinu (STOICA, 1989, 258—259), Brănești — „Vadu Anei” (SCHUSTER, 1993 a, 77). Probabil că în această categorie de vestigii intră și descoperirea de la Lilieci.

2.3.3 Atât între Mostiștea și Dunăre, cât și în Dobrogea au fost descoperite o sumedenie de complexe funerare, care, datorită lipsei unui inventar concludent, au fost atribuite culturii „mormintelor cu ocră” sau „culturii de stepă”. Sub aceste două noțiuni neclare, care cuprind un spațiu geografic larg și o secvență temporală întinzându-se din eneolitic, epoca de tranziție și până în bronzul târziu, se ascund de fapt vestigii din mai multe perioade — bronzul timpuriu, mijlociu și cel final. Existența acestor urme umple parțial golul cultural ce părea că persistă în regiunea în discuție.

Foarte multe morminte plane sau mobile de pământ ce adăpostesc înhumări în decubit dorsal sau în poziție chirchită au fost cercetate sau numai înregistrate în apropierea Dunării (HARTUCHE, 1980, 127; BRUDIU, 1990, 95) sau nu de parte de cursurile apelor din Muntenia de răsărit (NESTOR, 1952, 131—135; ROSETTI, 1959, 791—813; SIMACHE, TEODORESCU, 1959, 273—282; LEAHU, 1966, 131 sqq.; COMȘA, 1989, 181—188; NEAGU, 1992, 7—9). Este evident, așadar, că nu se mai poate vorbi de o lipsă totală de populație în zonele menționate. Numai că, în actualul stadiu de cercetare, trebuie să admitem că, datorită condițiilor geo-climatice puțin propice, acest spațiu n-a fost folosit de populații stabile, ci a constituit numai „coridor” de trecere pentru comunitățile nomade, sesizabile exclusiv prin intermediul vestigiilor funerare, nu și prin așezări (aceasta cel puțin până la pătrunderea purtătorilor culturii Coslogeni).

2.3.4 Acel teritoriu nefavorabil unei locuiri mai îndelungate, se pare că a fost martorul unor schimbări climatice (?) mai importante, fapt ce a dus la statornicirea unor condiții mai bune de trai. Credem că acest proces a avut loc la sfârșitul fazei Tei II și începutul celei următoare. Dacă până în acel moment (secolul 15 î.Chr.) „spațiul carpato-danubiano-pontic se caracterizează, în primul rând, printr-o frapantă unitate a nivelului de evoluție istorică și cultural-arheologică... Pretutindeni, din Carpați până în Peloponez și insulele egeene, vaste regiuni sunt ocupate... de populații sedentarizate”, iar „grupurile de păstori nomazi, care cutreieră sectorul nord-estic al acestei întinse regiuni — din răsăritul Moldovei și al Munteniei, peste Dobrogea, până pe litoralul bulgar al Mării Negre — sunt reținute de bariera pe care o așază în calea lor îndeosebi populațiile Monteoru și Tei (LEAHU, 1983, 180); ulterior, o dată cu pătrunderea masivă a triburilor Coslogeni în Muntenia, Dobrogea și în Bulgaria de nord-est, are loc un fenomen de restrângere a ariei culturii Tei, comunitățile de pe Mostiștea părăsesc spațiul avut până atunci în stăpânire, retrăgându-se spre vest, nord (zonele premontane și în Țara Bârsei) și sud (peste Dunăre). Replierea este executată atunci când triburile Coslogeni, ca urmare a creșterii lor numerice, încep să se așeze în estul Câmpiei Munteniei. Este probabil ca principalul „val” Coslogeni să fi fost precedat de alte populații de stepă, cunoscute sub denumirea de aspect Racovițeni — Petrișoru, care „s-au stabilit în sudul Moldovei, nord-estul Munteniei și sud-estul Transilvaniei” (OANCEA, 1981, 43). Este greu de crezut ca acest grup să fi reunit o populație atât de numeroasă, care să aibă puterea de a înlătura o parte a comunităților Monteoru. Chiar dacă nu se minimizează „rolul elementelor răsăritene la restructurările, care au avut loc la sfârșitul bronzului mijlociu” și nici nu se încearcă să se diminueze „impactul creat prin stabilirea în zona de imediată apropiere a spațiului de dispersiune Monteoru și Tei, respectiv nord-estul și sud-estul Munteniei a unor elemente răsăritene” (FLORESCU, FLORESCU, 1990, 74), nu poate fi negată existența unor comunități aparte ce preced sosirea masivă a triburilor Noua și Coslogeni. Acest fapt este documentat de unele așezări situate la est de Mostiștea, dar și de materialele descoperite la Daia, care „nu reflectă relații și contaminări cu grupul Plovdiv — Zimnicea și cu cultura Coslogeni”, cum poate ar fi fost normal, ci sunt mai degrabă un indiciu „că grupul de la Daia va fi ajuns în apropierea Dunării coborând din

sectorul nord-estic al ariei Tei, după ce vor fi avut loc și unele contacte și contaminări cu populația intrusă (de tip Petrișoru — Racovișeni, *n.n.*), identificată în zona dealurilor subcarpatice din zona Buzăului“ (LEAHU, 1981, 34).

Replierea triburilor Tei din arealul Mostiștei nu este, așadar, întâmplătoare, ci a avut cauze profunde, înscriindu-se într-o mișcare mai amplă din acest spațiu. Aidoma populației Tei, și cea Monteoru își restrânge aria, o parte a comunităților pătrund în colțul de sud-est al Transilvaniei. „Purtătorii culturii Monteoru au luat măsuri când elementele răsăritene devin mai persistente... deja la începutul fazei a II-a“ (FLORESCU, FLORESCU, op. cit., 75). În așezarea eponimă, în secvența M II a, căreia îi aparține și cimitirul nr. 4, perimetrul locuit se micșorează, iar acropola se fortifică cu vallum (BĂRZU, 1989, 40).

2.3.5 În monografia dedicată culturii Tei, Valeriu Leahu scria: „purtătorii culturii Noua nu arată să fi fost cei care au eliminat triburile Tei din estul sau nord-estul Munteniei“ (1966, 27). Astăzi se știe că, alături de purtătorii aspectului cultural Racovișeni—Petrișoru, care „au operat“ mai ales în nord-estul teritoriului amintit, cea care a contribuit decisiv la alungarea comunităților Tei din zona Mostiștei a fost populația Coslogeni (MORINTZ, ANGHELESCU, 1970, 373—411; MORINTZ, 1978, 121—152). Pătrunderea și sedentarizarea elementelor Coslogeni sunt însoțite în vestul ariei de răspândire a culturii Tei de mișcarea purtătorilor „marelui complex cultural Zuto Brdo—Gârla Mare—Novo Selo (ce, *n.n.*) înaintea tot mai mult către răsărit, intrând pe pământurile locuite — la nord de fluviu, de triburile Verbicioara, în sud, de populația Tei. Probabil că, silită de o asemenea imixtiune, o parte a triburilor Verbicioara se mișcă și ele către răsărit, unele trecând chiar Oltul“ (LEAHU, 1983, 184). Convulsiile petrecute se reflectă cu pregnanță în ceramica Tei. Astfel, „trebuie... avut în vedere faciesul prea deplin constituit al fazei Tei IV, deosebirea prea frapantă a acesteia față de faza anterioară“ (*Idem*, 1992, 72).

Tot ceramica demonstrează că în perioada respectivă s-a instalat o „stare de neliniște a populației locale, urmată probabil de încercări de realizare a unei unități pe plan cât mai cuprinzător pluri-unional-tribal“ (*Idem*, 1983, 184), elocvente în acest sens fiind fragmentele și piesele ceramice întregi găsite în arealul culturilor vecine sau ale acestora în puncte cu descoperiri Tei. Ulterior, în faza Tei IV, au existat relații cu comunitățile Cârna (CHICIDEANU, 1986, 30), Verbicioara IV, Zimnicea-Plovdiv, Zuto Brdo III, Wietenberg III a, Noua I, Coslogeni (MORINTZ, 1978, 82).

2.3.6 Desigur, nu numai ceramica ne indică faptul că triburile Tei au fost supuse unor presiuni externe, ci și modul de ridicare a așezărilor și locuințelor. Ne referim cu precădere la dimensiunile acestora, la răstimpul în care au fost folosite. Dacă anterior, în faza Tei II, au existat în general așezări cu întindere mai mare, care au funcționat pe o perioadă mai lungă, adăpostind o populație mai numeroasă, în fazele târzii ale culturii, cu toate că numărul așezărilor sporește, ele sunt de dimensiuni reduse, oferind imaginea unor comunități constituite din puține persoane, care probabil din considerente economice — restrângerea spațiului ce asigura hrana animalelor și, implicit, a oamenilor — preferă să locuiască pentru secvențe mai scurte în același loc. Exemple edificatoare în sprijinul acestei afirmații sunt așezările de pe râul Argeș. Astfel, în punctul de la Mogoșești, comuna Adunații—Copăcenii, jud. Giurgiu, purtătorii culturii Tei (aflată, în opinia noastră, într-un moment ce făcea trecerea de la ceea ce se numește faza Tei II la perioada următoare Tei III) au ridicat o așezare de mari dimensiuni, unde au existat locuințe constituite din mai multe camere, precum și o construcție de cult impresionantă (SCHUSTER, 1990, loc. cit.; săpăturile din anul 1993 au întregit ima-

ginea celor sesizate în campania arheologică anterioară). Nu departe de această localitate, în amonte, la Adunații—Copăcenii, punctul „Dăneasca”, au fost întreprinse cercetări într-o așezare Tei IV, de mărime mică, cu un strat arheologic firav, cu locuințe de suprafață unicelulare (SCHUSTER, 1989, 236—237). O situație similară a fost documentată și la Schitu, punctele 1 și 2, comuna Schitu, județul Giurgiu (cercetări: Cristian Schuster, Traian Popa, 1990).

2.3.7 Așadar, în faza Tei III, presiunea unor populații venite de la răsărit a fost atât de puternică, încât triburile stabilite în zona Mostiștei au trebuit să migreze spre alte spații (fig. 1 b). Cum am arătat mai sus, teritoriul de bază („Kerngebiet”) a ajuns să fie suprapopulat, ca dovadă înmulțirea așezărilor pe Argeș, Dâmbovița și Colentina, astfel că o parte din comunitățile dizlocate au pătruns în Transilvania sud-estică (aici au început a fi locuite și peșterile: Gura Cheii-Ödweg, v. PLOPȘOR, PĂUNESCU, POP, 1962, 131; LEAHU, 1966, 52—53) și au trecut Dunărea spre sud.

2.4. **Marginea sudică.** Este probabil ca și înainte de momentul Tei III, grupuri ale acestei culturi să fi pornit spre sud. O dată cu masiva pătrundere a comunităților Tei III și în urma contaminărilor cu elemente etnice și culturale autohtone în spațiul dintre Dunăre și Mărița, dar și a influențelor din arealul macedonean, se naște „o variantă Tei III sud-dunăreană” (ALEXANDRESCU, 1973, 83). Acesta va fi fermentul principal al apariției culturii Zimnicea-Plovdiv, care ocupă cam același teritoriu deținut cândva de triburile Tei III la sud de fluviu, dar și la nord de acesta, în zona orașului Zimnicea, ajungând la est până la Izvoru, comuna Gogoșaru, județul Giurgiu (ISĂCESCU, BURLACU, 1978, 65).

2.4.1. Prezența unor piese ceramice sau a unor obiecte din bronz ce pot fi atribuite și culturii Tei sau dovedesc similitudini cu descoperiri Tei la nord de Dunăre, cum ar fi cele de la Devetaki, Gradiște, Semerdžievo, Lesura, Leskovec, Vârbița, Gorsko Slivovo, Gorsko Kosovo, Stolăț, Želju Vojoda, Obruciște (MORINTZ, 1978, 171 sqq.) denotă că această cultură a avut un rol important în manifestarea bronzului târziu în spațiul respectiv. „...Descoperirea unor fragmente de vase din fazele târzii Tei, ... la Orbeasca (județul Teleorman, n.n.), ca și descoperirile de tip Tei târziu din Peștera Devetaki, pe râul Osam în Bulgaria, deci în plină arie Zimnicea-Plovdiv ne permit să credem că între culturile Tei și Zimnicea—Plovdiv erau atât zone de contact, cât și interferențe” (*Ibidem*, 80).

2.5. Concluzii

2.5.1 Aria de răspândire a culturii a fost tributară atât mediului geografic, cât și condițiilor climatice.

2.5.2 Acestora li se adaugă presiunile unor triburi vecine: Verbicioara, în vest, Racovițeni—Petrișoru și Coslogeni, în est, și Zimnicea—Plovdiv, în sud, dincolo de Dunăre, și în zona orașului Zimnicea.

2.5.3 Comunitățile Tei au executat atât mișcări zonale, care au avut mai ales rațiuni economice, cât și altele mai ample, roiri spre nord și sud, în Țara Bârsei și peste Dunăre, acestea din urmă generate de presiunea populațiilor ce pătrund din est, din spațiul de stepă nord-pontic.

2.5.4 Factorii menționați și-au pus amprenta asupra evoluției culturii, elocvente în acest sens fiind modul de ridicare a așezărilor, arhitectura adăposturilor, sfera economicului și ceramica.

2.5.5 Contactul, la început mai slab, ulterior puternic, cu triburile Zimnicea—Plovdiv și Coslogeni au generat apariția unui fenomen etnic (?) și cultural în Câmpia Munteniei, care precede afirmarea Hallstatt-ului timpuriu în această regi-

une. Exemplificăm în acest sens, printre altele, aşezarea de la Radovanu, punctul „Gorgana a doua“, judeţul Călăraşi, unde a fost sesizat un strat de cultură cu „aspect târziu al culturii Coslogeni, format sub influenţa culturii Zimnicea—Plovdiv“, în care „s-au găsit patru fragmente din patru vase diferite, cu ornamente specifice fazelor târzii ale culturii Tei şi în mod special fazei Tei V“ (*Ibidem*, 79), şi cea de la Brăneşti—„Vadu Anei“. În această a doua aşezare pomenită, materialul ceramic găsit reflectă o „sinteză“ a fazelor Tei târzii cu cultura Coslogeni.

2.5.6 Este evident că viitoarele investigaţii arheologice vor oferi date noi, care vor întregi informaţiile lacunare de astăzi. De asemenea, ele vor permite „reaşezarea“ periodizării şi cronologiei culturii Tei.

CRISTIAN SCHUSTER

Institutul Român de Tracologie
Str. Schitu Măgureanu, nr. 1, et. II
70626 Bucureşti
ROMÂNIA

BIBLIOGRAFIE

- ALEXANDRESCU, 1973 — Alexandrina D. Alexandrescu, *Dacia*, N.S., 17.
BÂRZU, 1989 — Ligia Bârzu, *Dacia*, N.S., 33.
BERCIU, 1956 — Dumitru Berciu, *Materiale*, 2.
CHICIDEANU, 1977 — Ion Chicideanu, *SCIVA*, 28, 2.
IDEM, 1982 — Idem, *Thraco-Dacia*, 3.
IDEM, 1986 — *Ibidem*, 7.
FLORESCU, FLORESCU, 1990 — Marilena Florescu, Adrian Florescu, *Arh. Mold.*, 13.
HARTUCHE, 1980 — Nicolae Hartuche, *Danubius*.
ISĂCESCU, BURLACU, 1978 — Constantin Isăcescu, Gheorghe Burlacu, *Ilfov. File de Istorie*.
LEAHU, 1966 — Valeriu Leahu, *Cultura Tei*, Bucureşti.
IDEM, 1966 a — Idem, *SCIV*, 17, 1.
IDEM, 1975 — Idem, *Cerc. Arh.*, 1.
IDEM, 1979 — *Ibidem*, 3.
IDEM, 1981 — *Ibidem*, 4.
IDEM, 1992 — *Ibidem*, 9.
LEAHU, TROHANI, 1976 — Valeriu Leahu, George Trohan, *Cerc. Arh.*, 2.
MACHNIK, 1991 — Jan Machnik, *The Earliest Bronze Age in the Carpathian Basin*, Archaeological Sciences Bradford.
MORINTZ, 1978 — Sebastian Morintz, *Contribuţii arheologice la istoria tracilor timpurii*, 1, Bucureşti.
MORINTZ, ANGHELESCU, 1970 — Sebastian Morintz, Niţă Anghelescu, *SCIV*, 21, 3.
OANCEA, 1976 — Alexandru Oancea, *Cerc. Arh.*, 2.
IDEM, 1981 — Idem, *Dacia*, N.S., 25.
PROX, 1940 — Alfred Prox, *Mitteilungen der Burzenlander sächsischen Museums*, 4.
ROMAN, 1976 — Petre Roman, *PZ*, 51.
SCHUSTER, 1990 — Cristian Schuster, *Symp. Thrac.*, 8, Satu Mare — Carel.
IDEM, 1992 — Idem, *Thraco-Dacia*, 13.
IDEM, 1993 — Idem, *Culture et Civilisation au Bas Danube*, 10, Călăraşi.
IDEM, 1993 a — Idem, *Bulletin de Tracologie*, 1, Mangalia.
IDEM, 1993 b — Idem, *Oltenia*, Craiova (sub tipar).
ŞERBĂNESCU, TROHANI, 1978 — Done Şerbănescu, George Trohan, *Ilfov. File de Istorie*.
VULPE, 1976 — Alexandru Vulpe, *Dicţionar de Istorie Veche a României*, Bucureşti.

VERBREITUNGSRAUM DER TEI KULTUR

Zusammenfassung

Der Verfasser unterlegt das Kerngebiet und die Randgebiete der Tei Kultur der Analyse.

Es werden die Ergebnisse der älteren und neusten archäologischen Forschungen verwertet. Die geographisch-klimatischen Gegebenheiten, als auch die Bewegungen der Nachbarvölker, insbesondere der Coslogeni Stämme im Osten, führten dazu, dass der Verbreitungsraum in den verschiedenen Stufen der Kultur unterschiedliche Konturen annimmt.

In den ersten zwei Phasen ist nur das Zentrum bis an die Donau der Rumänischen Ebene von den Tei Gemeinschaften bevölkert. Durch den Druck der Coslogeni Träger wird das Gebiet in der Nähe des Mostiștea Beckens verlassen. Die Tei III Gemeinschaften, die diese Zone bewohnen, sehen sich gezwungen das Kerngebiet zwischen den Flüssen Argeș, Colentina, Dâmbovița und dem Strom Donau zu überfluten. Ein Teil zieht nach Norden, in das südöstliche Eck Siebenbürgens, ein anderer nach Süden, über die Donau, in den nördlichen Raum des heutigen Bulgariens.

Später, als Ergebnis der ethnischen und kulturellen Beeinflussungen und Mischungen, sondert sich ein Phänomen ab, welches zeitlich und kulturell vor die Frühhallstattzeit einzuschließen ist.